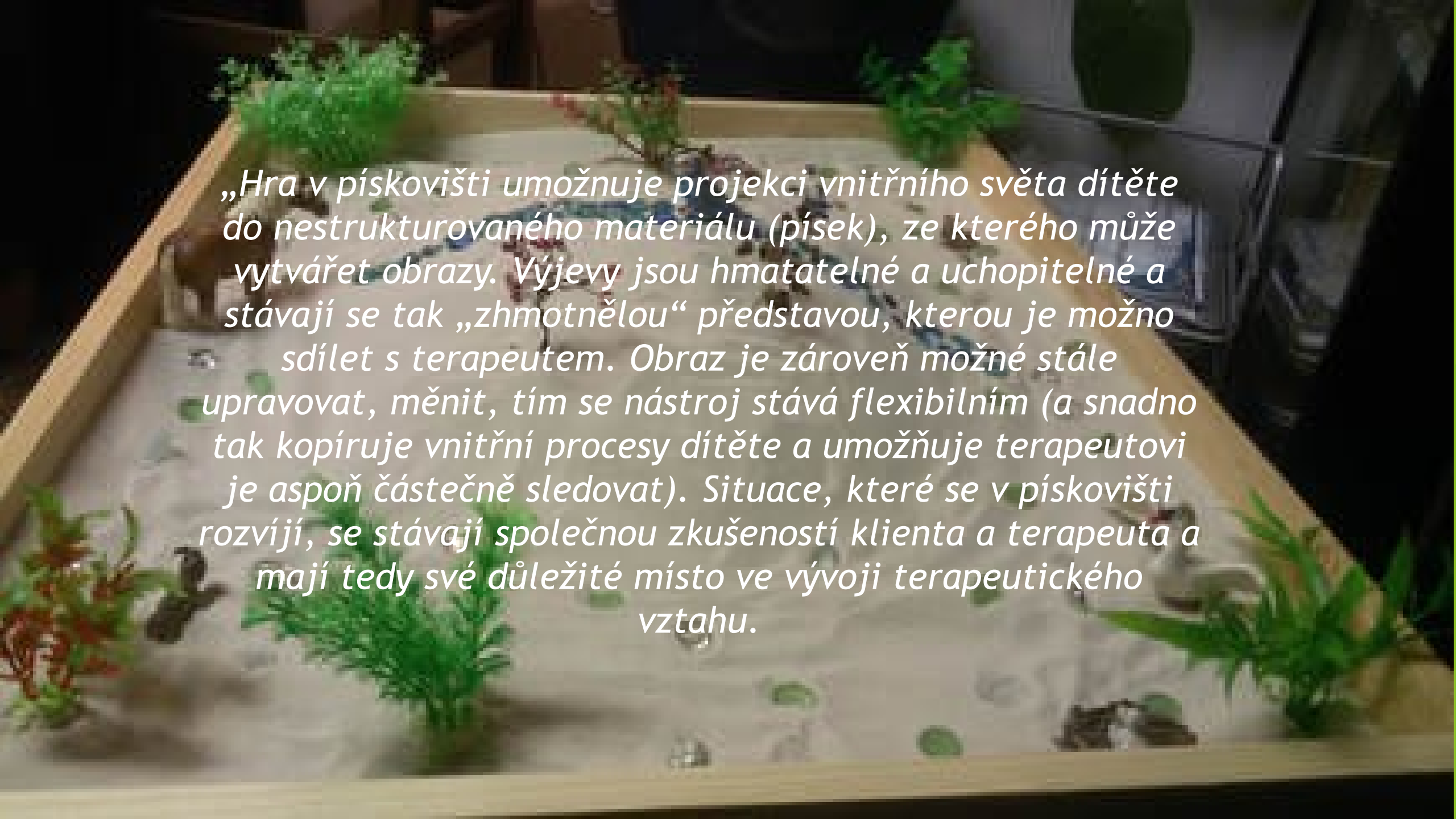

Terapeutické pískoviště

Mgr. David Macek, Pd.D.

A photograph of a sand tray used in therapy. The tray is filled with light-colored sand and contains several small, green, fern-like plants and some dark, possibly dried, plant matter. The tray is bordered by a light-colored wooden frame. The background is dark and out of focus.

„Hra v pískovišti umožňuje projekci vnitřního světa dítěte do nestrukturovaného materiálu (písek), ze kterého může vytvářet obrazy. Výjevy jsou hmatatelné a uchopitelné a stávají se tak „zhmotnělou“ představou, kterou je možno sdílet s terapeutem. Obraz je zároveň možné stále upravovat, měnit, tím se nástroj stává flexibilním (a snadno tak kopíruje vnitřní procesy dítěte a umožňuje terapeutovi je aspoň částečně sledovat). Situace, které se v pískovišti rozvíjí, se stávají společnou zkušeností klienta a terapeuta a mají tedy své důležité místo ve vývoji terapeutického vztahu.“

Historie využívání terapeutického pískoviště

▶ Margaret Lowenfeld

- zakladatelka Institutu dětské psychologie (1931, Londýn)
- zkušenost práce s „náročnými“ dětmi
- vytvoření prostředí, kde se budou moci děti svobodně vyjadřovat a experimentovat - World Technique
- dítě dokáže skrze hru vyjádřit, co je pro něj důležité (a ozdravné)
- role terapeuta čistě fenomenologická a pozorovatelská

▶ Dora Kalff

- provázání práce s pískovištěm s teoretickým konceptem jungiánské psychoanalýzy
- ve výrazech v pískovišti lze spatřovat univerzální archetypy a obrazy
- cílem práce je převádění nevědomých obsahů do vědomé roviny
- ustanovení metody Sandspiel / Sandplay

▶ Humanistické pojetí

- větší důraz na dialogický charakter
- pískoviště jako prostor a nástroj pro kontakt s dítětem „tady a teď“
- primárně jde o vztah klienta a terapeuta

Role (humanistického) terapeuta v pískovišti

- ▶ Pískoviště je nástrojem pro experiment, ne terapií samotnou
- ▶ Terapeut může být pasivním pozorovatelem i aktivním spolutvůrcem významů
- ▶ Umisťuje proces v pískovišti do aktivního a dialogického vztahu s dítětem
- ▶ Veškerý dialog a aktivita terapeuta se děje formou:
 - fenomenologického popisu výjevu
 - zvědavých otázek k výjevu a jeho významu
 - interpretace ve formě nabídek
- ▶ Pískoviště jako výsostný prostor dítěte:
 - nezasahujeme do něj bez jeho pozvání
 - cokoli si dítě vybere nebo vytvoří, přijímáme

Vybavení do pískoviště

- ▶ Doporučené (v Sandplay standartizované) rozměry pískoviště 57 x 72 x 7 cm
- ▶ Doporučené objekty:
 - lidi
 - budovy
 - nábytek
 - zvířata
 - dopravní prostředky
 - struktury (ploty, mosty, značky,...)
 - přírodní prvky
 - symbolické objekty (truhla s pokladem, křížek, čtyřlístek, náboženské předměty...)
 - symboly pro dobro a zlo
 - a cokoli dalšího

Kdy nemusí být vhodné pískoviště použít

- ▶ Neochota být v pískovišti
- ▶ Nedodržování pravidel
- ▶ Pískoviště jako únik od kontaktu s terapeutem (opakovaně)
- ▶ Křehké self dítěte

Typy pískoviště

- ▶ Spontánní pískoviště
 - volné tvoření, bez zadání
- ▶ Řízené pískoviště
 - jakékoli zadání („vyber tři objekty“, podle tématu nebo oblasti života dítěte, přehrávání konkrétních situací ze života, „Můj vysněný ostrov“,...)
- ▶ Dynamické pískoviště
 - pískoviště, kde neustále probíhá nějaký děj, něco se děje, není možné úplně držet postup práce
 - dítě si samo odžívá proces, který směřuje k naplnění nějaké potřeby
 - směrem od terapeuta by měl dostávat pozornost a zprávu: „vidím tě, slyším tě, chráním tvé bezpečí.“

Doporučený postup práce

1) Tvoření obrazu

- kontakt z pískovištěm („vyzkoušej si, jaký ten písek je“)
- výběr figurek, postavení situace

2) Mapování obrazu

- „Povím ti, co vidím“
- „Pověz mi víc o tom, co jsi postavil/a. Co se tam děje? Jak by to bylo dál?“
- „Když bys byl nějakou částí ty, která by to byla?“
- Dialogy mezi objekty

3) Experimentování / proměna

- úprava obrazu na základě zjištění v předchozím kroku

4) Integrace, rekapitulace

- zhodnocení práce